

بی اختیار کلّ نامه سؤالننامه شد. راستی یک سؤوال دیگر: چطور با کاظم کاظمی روابط قلمی برقرار کنم؟ حتماً جواب این سؤالننامه را ارسال کنید! تشکر - خانه آباد.

قبر علی مستغنی - سوئد

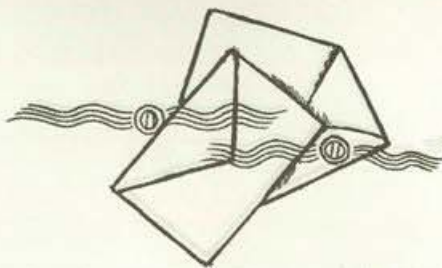
پیام جان و بقیة دوستان در دری همه کوه لوهی عزیز! اسلام علیکم

به قول آقای خاوری، آیا دگر به هم رسد این نخته پاره‌ها، نمی دانستم که خدا روزی می آورد که در جمع دوستان صمیمی مان صمیمانه باشیم. گذشت، ولی چه زود، خدا حافظی تلخ و سلام علیک شیرین. وقتی از تهران رفتید تا در روز دیگر نزدیک بود از ناراحتی و جدایی دق مرگ کنم. بدون هیچ مدرکی به دنبال بچه‌ها تنها به مشهد آمدم. تا وقتی به دفتر دردی نرسیده بودم، باورم نمی شد. اولین باز بود مشهد و دوستان آنجا را می دیدم، همه چیز برابم نازگی داشت. رفتن به گلشهر، قدم زدن در کوثری طلّاب، شوخی با بچه‌هایی که دوستان داشتیم، چه قدر مهربان بودند و ساده و صمیمی، گویا همین دیروز از کوهستان‌های افغانستان آمده‌اند که بوی سادگی و صمیمیت آن دیار را با خود دارند. چه خوبند بچه‌هایی که زود رفیق می‌شدند و از دست‌دانشان آشوب قیامت بود، خواهر اتم ساده و مهربان بودند. طبیعی و وحشی، چون گل‌های روید در فراز کوه‌ها و دره‌های وطنمان. طبیعی و ساده و بی آرایش، مهربان و منجرب. منت گذاشتند و ما را در جمعشان پذیرفتند، بالا نشان‌دهنده احساس بازگشت به آغوش خانوادگی را برام زنده کردند. با دوستان زیادی آشنا شدم. گاستی بود (کسی) مشکلات ولی غم بود آسادی، چون کوه‌های وطن مقاوم. در دری را خیلی ساده یافتیم. همچون سادگی بچه‌هایش.

باورم نمی شد خانم بتول مرادی می گفت به خاطر آمدن مهمان‌ها به این جا کسی رسیدگی شده است، مهم نیست، این جمع صمیمی را نمی‌شود به چیزی تبادل کرد و مقایسه. خوش گذشت، به امید روزی که دوباره آن جمع صمیمی را ببینم.

عزیزان! روزی مجله در دری را به جمع استادان و شاگردان کلاسی مطبوعات نوین به بردم. یک جلسه درباره آن برگزار شد. از کمی و کاستی و ضعف و قوت گفتند. راضی بودند و معتقد. نوع ویراستاری، اشتباهات ویراستاری، رعایت نکردن اصول مطبوعاتی، فوتوزوربالیسم، گرافیک، رنگ و مخصوصاً استفاده از رنگ‌های روشن که دیگر استفاده نمی‌شود. طرح روی جلد، تیر، علامت گذاری، تحلیل محتوا، برخورد سطحی و علمی به مقالات و ده‌ها ضعف دیگر، چیزی بود که استادان یاد آورده شدند، که بنده بعداً آن را در مقاله‌ای به شما خواهیم داد.

استادان می‌گفتند: امروزه چنین روشی با این طرح، رنگ و گرافیک در مطبوعات استفاده نمی‌شود، استاندارد نیست. آن را با کارنامه مقایسه می‌کردند. می‌گفتند از طرح‌های جدید و سیاه و سفید که در کارنامه به کار می‌رود و در این جا به کار نرفته است. دوم این که از طرح‌های درونی، کاریکاتور، طرح‌های علمی و مدرن، عدم فرق سومین شماره با چهارمین، برخورد یک نوعی به تمام شماره‌ها، استفاده بد از تیرها و عکسها آدم را دل‌شکسته می‌کند. عزیزان! دلم می‌خواست از این دانشکده که مادر مطبوعات ایران است به شما کمک می‌کردم که نمی‌دانم، راستش را بخواهید راه دور است و ارتباط به حد صفر و شما هم با کودکان بازی نمی‌کنید. امیدوارم روزی بتوانم کمک کوچکی برای شما بکنم. در نامه‌های بعدی چند طرح ارسال می‌شود و شاید هم طرح‌های تلخ و شیرین. بگذریم، عزیزان ما این جا گرفتاریم، درس، کار، ترجمه، بی‌پولی و صدها مشکلات دیگر. با تمام این غلغله‌ها، گاهی شعر و داستان و نقد می‌نویسم.

هر روز اضافه می‌شود، کسی است، نه کیفی. این جا تهران است و زندگی سخت و پیچیده. آن جا مشهد است و سرزمین آرامش و سکوت و دوستان بسیار و دوست‌داشتنی، با ما قطع رابطه نکند و بشنوید و از کودکان بادی بگیند. این روزها در فکر یک مجله ادبی به نام «دفرین» هستم. شاید بتوانم مجوز آن را از دانشکده بگیرم، دوستان این جا همکاری می‌کنند. دست ما و دامن شما بگذریم بهار خسته و گرفته از راه برسد و بر جم نانوان ما نور بیفتد و گرمایی. آن بهار، زندگی دوباره ما و شما خواهد بود، نه بهاری که دور می‌زند و چیزی نمی‌فریاد.

به دوستان سلام برسانید، مخصوصاً خواهر اتم. به بچه‌ها بگویید که دوستان داریم. ما تهرانی شهری هستیم و شما... ناراحت نباشیم، اگر زندگی بود، دوباره سر کله‌ما پیدا خواهد شد. حفظ الله شریعتی (سحر) - تهران - ۸۰/۱۱/۲۸

تذکار و بوش

در شماره ۱۳ فصلنامه در دری در مصاحبه جناب استاد و اصف باختری متأسفانه اشتباهاتی جای رخ داده بود که بدین وسیله تصحیح می‌شود. البته شرمندگی ما از جناب استاد و باقی خوانندگان مجله، همچنان باقی خواهد بود. صفحه ۸، سردار مهرداد خان مشرفی به جای سردار وحید خان مشرفی درست است. صفحه ۱۰، هم‌سازی به جای همدم سازی و به جای دبیر الملک و ائوئ کابلی، دبیر الملک واصل کابلی. صفحه ۱۱، به جای جمال‌الدین رزاق، جمال‌الدین عبدالرزاق و به جای عبدالغفور نبی، عبدالغفور لایم. به جای مولانا غربت، مولانا قربت. صفحه ۱۲، به جای در انصهار و اقطار، در انصهار و اقطار.

خط سوم

پادشاهان متأخر افغانستان

نویسنده: میرزا یعقوب علی خوافی
ویراستاری: مقدمه و فهرس: دکتر محمد سرور مولایی
تیرت چاپ: دوم
شمارگان: ۵۰۰۰
قیمت: ۴۰۰۰ ریال

نویسنده کتاب میرزا یعقوب علی خوافی از ساکنین چاندلور کابل است که همراه پدرش در دربار پادشاهان دوست محمد خان فرقلندار به عنوان منشی و میرزا انجام وظیفه می‌کرده است. این کتاب در مجموع حوادث دوران هفت تن از پادشاهان نخلداری را از غرب می‌گیرد. از دوست محمد خان مؤسسی سلسله نخلداری تا دوران امیر عبدالرحمان خان که پدر و پسر همین دوره را همیشه در دربار این سرداران در حال جنگ در سفر و حضر همراه بوده‌اند. هر کتاب از منابع مکتوب و اسناد رسمی استفاده نشده و بیشتر شرح حوادث و قضایا به عنوان خاطره از زبان شاهدان عینی بیان شده و با سبکی ساده و عامه‌پسند و بسیار حالت و شیرین نوشته شده است. کتاب از لشکرکشی دوست محمد خان به هرات آغاز می‌شود و با جنگ غزنیک در ترکستان بین امیر عبدالرحمان و سردار اسحاق خان خاتم می‌نماید که از حیث زمان، از ۱۲۵۲ تا ۱۲۲۲ را دربر می‌گیرد که اوج جنگ‌ها و لشکرکشی‌های فرزندانش و نوادگان امیر دوست محمد خان است که هر روز درباری توسط سرداری در گوشه وطن مانند قارچ سر می‌شود و به‌زودی توسط برادر و سرداری دیگر از بیخ بی‌ویران. لذا این دوره اوج نفاق داخلی و جنگ‌های بی‌قول نویسنده ناموس شکن است که هم مردم را خسته کردند و هم سرداران را که هر از چند گاه و صبح از مرزهای غرب و شرق و شمال و جنوب افغانستان به مقدمه پادشاهی و سلطنت وارد سرزمین افغانستان می‌شدند. می‌شود گفت دردهای میرزا یعقوب علی خوافی همین دردها و مسایل و حوادثی برداخته که سایر نویسندگان یا غفلت نموده و یا اطلاع دقیق نداشته‌اند، از جمله به

نام‌شده و با نوجویها نام‌نویسه و حجلان خود را آرام می‌کنند. روش نویسنده و سبک نگارش کتاب پادشاهان متأخر افغانستان عوام‌گرایانه و ساده و روان به صورت نقل خاطرات و بیان خاطرات شاهدان عینی است. هر حادثه و جنگی که بیان می‌شود، در درون خود هزاران نکته و خاطره و حادثه تلخ و شیرین دارد که به قول سینماگران به صورت فلاش‌بک‌های بسیار زیاد و تودرتو ولی به صورت بسیار زیبا و شیرین بیان می‌شود. اگر چه کتاب از دو عیب مورد بی‌توجهی قرار گرفته است یکی این که از زمان بیخ استفاده ندارد و یا بسیار اندک که کمک به محققین و پژوهشگران نمی‌کند. دوم این است که توضیح حوادث از نظم و ترتیب زمانی برخوردار نمی‌باشد و مثلاً دو حادثه و یا جنگ با فاصله ۵۰ سال و یا بیشتر در کنار هم در یک فصل یک باب بیان شده است.

امتیازات و برتری‌های کتاب

۱- چون نویسنده همیشه در کنار پادشاهان و سرداران حضور داشته، در سفر و حضر از مکان‌ها و اطراف گاه‌ها شرح و تفصیل بسیار دقیق و با توضیحات کامل داده است که شاید از این جهت، کتاب بی‌نظیر و منحصر به فرد است که نویسنده شرق، غرب و شمال و جنوب و تمام سرزمین افغانستان را همراه لشکر سرداران پادشاهان و پادشاهان و مرز کرده و خواننده را منزل به منزل در گستره دره‌ها و گران‌های دشت‌ها و بر فراز کوه‌ها و قلعه‌های صخره‌های سبز و سرخ سرزمین افغانستان رانسان می‌دهد.

۲- دومین امتیاز کتاب نقل و توضیح جزئیات حوادث گوناگون و بیابانی سال‌های جنگ است. چون سبک کتاب بیان خاطرات شاهدان است، بسیار شبیه به گزارش‌های ژورنالیستی است و نکته‌های هنرآموز بسیار دارد که گاهی خواننده را متأثر می‌کند و گاهی خوشحال و گاهی به خنده و گاهی به تألف وامین دارد. نویسنده بیشتر به مسایل و حوادثی برداخته که سایر نویسندگان یا غفلت نموده و یا اطلاع دقیق نداشته‌اند، از جمله به

علت‌های جنگ‌ها و به نفاق‌های برادران و پسران و نوادگان دوست محمد خان برداخته که در تاریخ افغانستان بسیار مهم است. با مطالعه این کتاب می‌شود بیان سرداران سلسله محمدزایی که بیشتر از صد نفر بوده‌اند به خوبی لمسایت نمود که چه کسان لایق سرداری بوده‌اند و چه کسانی نالایق و بی‌کفایت آلت دست عده‌ای فتنه جو و طماع فرار می‌گرفته‌اند.

۳- امتیاز دیگر، قضایات منصفانه و حفظ بی‌طرفی کامل نویسنده است، چون خودش مهاجر بوده و نیاز به خود ستائوری و یا کتمان حقیقت به دلایلی گوناگون نداشته است. نویسنده با توجه به منافع عامه و غلبای وطن و به عنوان فردی آواره و خارج از وطن که کدام عشق و علاقه دیوار زینسین به مقامات گذشته را ندارد با کمال امانت داری و حفظ بی‌طرفی به حوادث و مسایل دوران هفت پادشاه و صدها شاهزاده برداخته که کتاب را از این جهت واقعاً ممتاز ساخته است.

۴- یکی دیگر از نکات برتری این کتاب، بیان دقیق شخصیت‌ها و پادشاهان افغانستان است. چون نویسنده در دربارها حضور مداوم داشته و جزو محفلین حساب می‌شده، لذا اطلاع و شناخت بسیار دقیق و صحیح از روحیات و خصلت‌های فردی و سطح دانشی و نجاست و خردانگی و وطن دوستی سرداران داشته و بیان این‌ها تاکنون در تاریخ افغانستان سابقه نداشته است. البته او عاشق و دلیخانه امیر عبدالرحمان خان بوده و او را با القاب سردار عالی و جیرجاه وصف نموده یا دوست محمد خان را به لقب امیر کبیر آورده است. همچنین به سایر شاه و شاهزادگان با توجه به استعداد و لیاقت آنان القاب مخصوصی را بیان نموده که بسیار حالت است.

همچنین این کتاب شجره‌نامه و با سلسله‌نامه سرداران محمندیایی محسوب می‌شود که از تمام اولاد این خانواده چه خوب چه بد چه بزرگ و چه کوچک به نحوی فر آن نام برده شده است. هر مجموع نشر و طبع کتاب پادشاهان متأخر افغانستان، در این موقع بسیار کاری مهم و ارزمند است. خواننده با مطالعه کتاب، تصور می‌کند که هنوز در دوران جنگ‌ها و شتاق‌های سرداران محمندیایی زندگی می‌کند و شباهت دوره کنونی با دوران مورد بحث کتاب، بسیار زیاد است. از همین روی، خوانسین این کتاب به عموم وطن‌دوستان توصیه می‌شود. در آخر باید از ناشر محترم تشکر کرد که واقعاً به جامعه و مردم افغانستان خدمت بزرگی کرده است.

محمدنبدنی مستغنی - ۱۳۸۱/۵/۲۱

● نقد بیدل

- صلاح‌الدین سلجوقی
- ویراستار: محمد کاظم کاظمی
- طرح جلد: موسی اکبری
- چاپ دوم، تابستان ۱۳۸۰
- انتشارات عرفان

نقد بیدل اثر گرانگس پژوهشگر و منتقد معاصر افغانستان صلاح‌الدین سلجوقی که نخستین بار در سال ۱۳۴۴ خورشیدی در کابل به زور طبع آراسته شده و در این سال‌ها نایاب بود و از سوی دیگر مورد پرستی و خواست اهل نظر و ادب فارسی است، محمدابراهیم شریعتی مدیر انتشارات عرفان را بر آن داشت تا به تجدید چاپ این اثر ارزشمند همت بگمارد.

مرحوم سلجوقی اشعار مولانا بیدل را بیشتر از منظر فلسفی و عرفانی به تفسیر و شرح نشسته است. تجدید چاپ این کتاب فرصت دوباره‌ای را در اختیار علاقه‌مندان بیدل فراهم ساخته است تا از منظر اندیشه در شعر این شاعر به بررسی نشینند و سرچشمه‌های عرفانی شعر او را فراچنگ آورند.

خاطرات و تاریخ جنرال میراحمد مولایی

این کتاب در دو جلد به چاپ رسیده، با مقدمه و ویرایش و فهرس داکتر محمد سرور مولایی. و خاطرات و تاریخ در انتشارات هوای رضا (وابسته به مؤسسه فرهنگی-هنری غزل پویا) در بهار ۱۳۸۱ برای نخستین بار چاپ شده است. کتاب حاوی خاطرات جنرال میراحمد مولایی از صاحب‌منصبان و رجال ذی نفوذ افغانستان در اوایل سده حاضر است و از خلال آن می‌توان به تجربیات و زندگی سیاسی جنرال میراحمد مولایی و شرحی از کشته و واکنش‌های سیاسی روز افغانستان دست یافت. در واقع کتاب خاطرات و تاریخ، نگاهی از درون به وضعیت سیاسی و اجتماعی افغانستان از به قدرت رسیدن امان‌الله خان تا حوالی دههٔ چهل است.

● گروه به یاد مژن

- نقدی بر کتاب «شیخ عبدالرحمن جامی» نوشته نجیب مایل هروی
- محمد ناصر ریهاب
- مشهد، ۱۳۸۰
- چاپ اول
- تیراژ: ۵۰۰ نسخه
- ناشر: فصلنامه هری

این کتاب به سخن ناشر، در پی ضرورت نهادینه شدن سنت نقد و تبادل افکار و آراء در جامعه است. کتاب شیخ عبدالرحمن جامی که نوشته نجیب مایل هروی، پژوهشگر توانای افغانستان است به وسیله محمد ناصر ریهاب از رؤای مختلفی بررسی شده است و نویسنده امیدوار است که نقد و نقادی در جامعه معاصر به صورت گفتمانی دوستانه به حساب آید که سازنده باشد زیرا هر جا که کار باشد اشتباه هم دیده می‌شود.

● تفکر دینی طالبان

(اثر برگزیده چهارمین جشنوارهٔ مطبوعات در سال ۱۳۷۶) مؤلف این کتاب سید محمود هاشمی و ناشر آن مؤسسه فرهنگی لقلین است. چاپ اول در دی ماه ۱۳۸۰ و در ۲۰۰۰ نسخه و قطع رقعی در ۱۳۵ صفحه به بازار آمده است. کتاب ضمن بررسی تکرر دینی گروه طالبان و اندیشهٔ سیاسی و تئوری‌های آنان در صحنه‌های سیاسی-اجتماعی و چشم‌انداز بررسی جایگاه بین‌المللی در اروپا، آمریکا و میان طالبان پرداخته است. همچنین مطالب جانب توجهی دربارهٔ سیاست خارجی و تکرش این گروه به سیاست بین‌المللی را می‌توان در این کتاب یافت.

● تصویر بزرگ، آینه کوچک

- پروتو ناشری
- ناشر: مرکز نشراتی آرش
- چاپ نخست: پشاور، ۱۳۷۹
- پروتو ناشری از شمار نوسرایان شعر امروز افغانستان است که تا حالا مجموعه‌هایی با نام‌های «افغانی بر درگاه خاکستر» و «سوگنامه‌ای برای تاک» به نشر سپرده و کتاب حاضر که سومین آن‌هاست، ۵۵ قطعه از سروده‌های شاعر را در بر دارد. برخی از این شعرها در افغانستان و برخی در پاکستان سروده شده و دفعه روحی شاعر را نسبت به رویدادهای دودعه اخیر کشورش بازتاب می‌دهد. یک گفت‌وگو با شاعر نیز در آغاز کتاب درج شده که کاری است غیر معمول، چون در افغانستان بیشتر مجموعه‌شعرها با مقدمه یک استاد صاحب‌نظر و بنام انتشار می‌یابند.

● سایه مهتاب

- داستان
- آئمه محمدی
- ویراستار: محمد حسین محمدی
- به اهتمام سردار محمد رحیمی
- ۱۰۰۰ نسخه، ۷۵ صفحه، ۵۰۰ تومان
- چاپ اول: اسفند ۸۰
- ناشر: کانون مطالعات افغانستان
- انگشتان بازیکی دور بستم حلقه می‌شوند، گرم و پریش هستند. احساس می‌کنم خونم یخ بسته، لب‌های سردی گونهٔ کاغذ را لمس می‌کند. بوی کاغذ را خیلی وقت است از یاد برده بودم. بوی کاغذ تازه لغزشش است: کاغذ را عمیق بو می‌کنم. خونم یخ بسته، نمی‌توانم احساسم را نسبتاً به او بیان کنم. لب‌هایم را محکم به گونهٔ سفید کاغذ می‌مالم. گرمای انگشتانی که دورم حلقه شده،

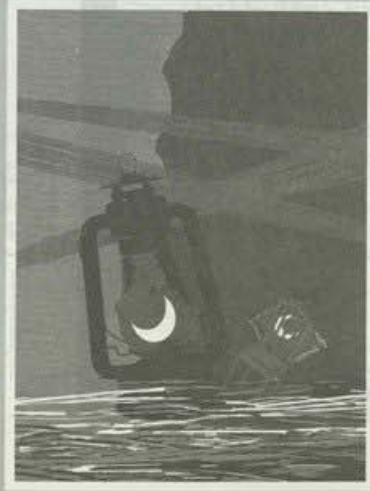

خونم را گرم می‌کند و احساس می‌کنم دلم می‌خواهد حرف بزنم، اشتیاق عجیبی در خونم می‌رود. و با فشار لبره‌های حروف از دهانم بیرون می‌ریزد.

● گزیده ادبیات معاصر

- مجموعه داستان ۲۲
- محمد جواد خاوری
- مجموعه داستان محمد جواد خاوری در گزیدهٔ ادبیات معاصر در سال ۱۳۸۰ به چاپ رسیده است. ناشر: کتاب نستان است. در این کتاب، آثار اخیر محمد جواد خاوری که شامل دوازده داستان کوتاه است به چشم می‌خورد که در چاپ رقعی و ۹۶ صفحه در دسترس علاقه‌مندان ادبیات داستانی معاصر قرار گرفته است.

بیخشید، این همان یلگ اول است

مشترک گرامی، شماره مورد نظر شما در شبکه موجود نمی باشد

بنیاد اندیشه
شماره ۳۳

● آیا قوای نظامی اتحاد شوروی از افغانستان خارج ساخته شد؟

کتاب «قوای نظامی اتحاد شوروی از افغانستان خارج ساخته شد؟» نوشته اسماعله ولوالخری است و چاپ اول آن در سال ۱۳۸۰ تا ۵۰۰ جلد انجام شده است. ناشر این کتاب اداره نشر فن گنستان در پاکستان می باشد.

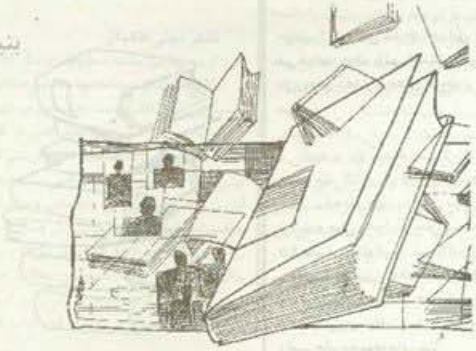
این کتاب به بررسی علل خروج اتحاد جماهیر شوروی از افغانستان، اوضاع سیاسی ملل متحد و مسائل سیاسی و ترویج اتحاد جماهیر شوروی، اوضاع سیاسی افغانستان در همان زمان، شیوه عملکرد نگران دولت، شکل گیری احزاب چپي (مارکسیستی) در افغانستان، روی کار آمدن میخائیل گورباچف، تغییرات سیاسی اجتماعی شوروی، برخورد های سیاسی و بین المللی اتحاد جماهیر شوروی و نقش میخائیل گورباچف در خروج قوای نظامی شوروی از افغانستان پرداخته است.

● جفین آفتاب (داستان)

○ صدیقه کافمی
○ ویراستار: محمد حسین محمدی
○ به اهتمام سردار محمد رحیمی
○ طرح روی جلد: سید محسن حسینی
○ چاپ: اداره فوق برنامه دانشگاه علوم پزشکی تهران

○ چاپ اول: بهار ۱۳۸۱
○ تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
○ جزوه جیبی و صفحه آرای: خدمات کامپیوتری آفتاب
مجموعه داستان «جین آفتاب» که شامل داستان های کوتاهی با نام های سگ و مگس، سکوت نه آلود، دریا طوفانی شده، سایه روشن و چهره بارانی و... چند داستان دیگر است، در قطع رفعی به چاپ رسیده است.

● اهل قصور (رمان)
○ حسین فهری
○ پشاور، جوزا ۱۳۸۰
○ صفحه آرای: حلیمه علیزاده
○ طرح پشتی (روی جلد) فرش و آن فن برگ
○ تیراژ: ۵۰۰ نسخه
○ چاپ: دانش کتابخانه
این کتاب رمان جدیدی از نویسنده ارژمند سرزمین افغانستان است که در پاکستان به چاپ رسیده است و امید است که راه جدیدی برای رسیدن به مراحل بالاتر ادبیات داستانی افغانستان باشد.

● گزیده ادبیات معاصر (مجموعه شعر)

(۱۲۵)
○ حمید میشر
○ چاپ اول، ۱۳۸۰
○ طرح جلد: حمید عجمی
○ ناشر: کتاب نیستان
مجموعه شعر حمید میشر که در ۹۸ صفحه به چاپ رسیده، حاوی غزل ها و مثنوی ها و دوبیتی هایی است که شاعر در سال های غربت و آوارگی سروده و دغدغه های ذهنی شاعر را در حوزه های جامعه، مسائل مذهبی و تنهایی های انسان بازتاب می دهد.

